

dispituitarizmi tashxisi bilan 15 ta 13-16 yoshdagi (oʻrtacha yoshi $14,2 \pm 0,14$) oʻsmirlar olindi. Nazorat guruhiga 7 ta sogʻlom oʻsmirlar olindi va oʻrtacha yoshi $14,1 \pm 0,12$ tashkil qildi. Ortiqcha tana vazni yoki semizlik T.Cole tavsiya qilgan persentil jadvalidan foydalanildi. Bunga koʻra 95 koʻrsatgichdan yuqori semizlik, 85 dan 95 koʻrsatgich orasi - ortiqcha tana vazni hisoblanadi.

Natijalar. IMT persentil jadvalidan kelib chiqib, 9 (60.0%) oʻsmirda ortiqcha tana vazni, 6 oʻsmirda (40.0%) – semizlik. Koʻp hollarda oʻsmirlarda 8 (53.3%) oʻsmirlarda bosh ogʻrigʻi, xansirash va yurak sohasida ogʻriq - 7 (46.66%), umumiy xolsizlik - 6 (40%), terlash - 2 (13,4%), bosh aylanishi - 3 (20.0%), ishtaha ochilishi - 5 (33,3%) oʻsmirda aniqlandi. Arterial gipertenziya 2 oʻsmirda (13.3%) aniqlandi. Klinik koʻrik vaqtida 4 (26.66%) oʻsmirda yolgʻon kriptorxizm, 8ta (53.33%) oʻgil bolalarda mikropenis, yolgʻon ginekomastiya 7 (46.66%), diffuz boʻqoq 8 (53.3%) oʻsmirda, TTG tahliliga asoslanib, eutireoid xolat aniqlandi. 2 ta oʻsmirda (13,3%) anamnezida bosh miya chayqalishi, 9 tasida (60%) - surunkali tonzillit, 4 (26,7%) - katta tana vazndagi xomila aniqlandi.

Xulosa. 1. Koʻpincha birlamchi OʻD 46% - surunkali tonzilit, 20% - OʻVIDan keyin, ikkilamchi OʻD esa 30% ekzogen-konstitutsional semizlik fonida rivojlanadi. Oʻgil bolalar qizlarga nisbatan 3 barobar koʻproq bu kasallik bilan ogʻriydilar. 2. Gormonal tekshiruvlar shuni koʻrsatdiki, oʻgil bolalarda testosteron normada boʻlishiga qaramay, tana vazni ortib borishi bilan LG 58% ga oshib bordi. Qiz bolalarda esa estradiol normada boʻlishiga qaramay, tana vazni ortib borishi bilan LG67%ga va testosteron 27%ga oshib bordi. 3. Ikkala jinsda ham qondagi qand miqdori oʻzgarishsiz boʻldi. Biroq tana vazni oshishi bilan IRI va XOMA indeksi 2.4-3.0 martaga oshdi. Bu esa insulinorezistentlik yuzaga kelganidan darak beradi.

AVTOMOBIL TRAVMALARIDA PIYODA-BOLALARDA UZUN NAYSIMON SUYAKLAR SINISHINING XUSUSIYATLARI

Shoyimov Sh.U., Indiaminov S.I.,
Qoʻshboqov A.M.

*Samarqand Davlat tibbiyot instituti, Samarqand,
Oʻzbekiston*

Kirish. Avtomobillarning piyoda-bolalar bilan toʻqnashuvi holatlarida yetkazilgan jarohatlanishlar tizimlashtirilmagan va ularning mexanizmiga toʻlaligicha baho berilmagan. Bu esa oʻz navbatida mazkur xolatlar doirasida bajarilayotgan sud-tibbiy tekshiruvlarda jiddiy qiyinchiliklar tugʻdirmoqda

Maqsadi: Harakatdagi avtomobillarning piyoda-bolalar bilan toʻqnashuvida uzun naysimon suyaklar jarohatlanishlarning jihatlarini oʻrganish.

Tadqiqot materiallari va usullari.

Harakatlanayotgan avtomobillar bilan toʻqnashuv natijasida vafot etgan 140 nafar piyoda-bolalar jasadlari sud-tibbiy ekspertizalari natijalari oʻrganildi. Jabrlangan piyoda-bolalar tanasidagi jarohatlanishlarni oʻrganish va ular mexanizmiga baho berishda, avtomobillar kuzovlari tashqi qismlari, ayniqsa old va old-yon sohaslarini boʻrtib chiqqan tuzilmalari konstruktiv jihatlarini, oʻlchamlari va yer sathidan balandligi inobatga olingan holda, piyoda bolalar tana (boʻyi) uzunligi ham aniqlandi. Tana qismlari tuzilmalari, jarohatlarining morfologik va morfometrik jihatlarini oʻrganishda letal oqibatlarida stereomikroskopik, noletal hollarda rentgenologik va kompyuter tomografiya tekshiruvlardan foydalanildi.

Natijalar. Piyoda-bolalarda koʻpincha son va boldir suyaklarining diafizar qismi oʻrta uchligida ($R=0,991-0,995$) va nisbatan kam hollarda boldir suyaklari diafizi pastki uchligidan sinishlar kuzatildi.

Tahlil natijalari shuni koʻrsatdiki, son suyaklarining sinishi asosan 6 yoshdan 12 yoshgacha boʻyi $140,0 \pm 3,0$ smdan past boʻlgan bolalarda, boldir suyaklarining diafizar sinishi esa aksariyat hollarda boʻyi $140,0 \pm 3,0$ smdan baland boʻlgan 12-14 yoshdan oshgan bolalarda qayd etildi va ular asosan parchalanib siljib sinishlar, ayrim hollarda – “bamper sinishi” tarzida boʻlib, bu holat ushbu jarohatlarning avtohalokatning 1-fazasida shakllanganligini koʻrsatdi. Eski rusumli yengil avtomobillarning piyoda-bolalar bilan toʻqnashuvida birlamchi zarba soha (asosan son va boldir orqa-yon yuzalari) tuzilmalari zararlanishi darajasi, zamonaviy rusumli avtomobillar toʻqnashuvida kuzatiladigan bu kabi jarohatlarga nisbatan salmoqli va ifodalangan boʻldi. Bundan tashqari, piyoda-bolalarda boldir suyaklari pastki uchligida sinishi joylashuv oʻrni teridagi kontaktli jarohatlar joylashuv oʻrniga mos kelmasligi va zaif joyda sinish mumkinligi, shuningdek terida har doim ham kontaktli jarohatlanishlar boʻlmasligi qayd etildi.

Xulosa. Piyoda-bolalarda son va boldir suyaklarining sinishi ushbu turdagi avtomobil travmalari uchun xarakterli boʻlib, koʻp hollarda parchalanib va ayrim hollarda – bamper tarzda sinishi kuzatiladi (1-faza). Son suyaklari sinishlari koʻpincha 6–12 yoshgacha, boʻyi balandligi $140,0 \pm 3,0$ smdan past boʻlgan bolalarda kuzatilsa, boldir suyaklarisinishlari 12–14 yoshdan oshgan, boʻyi balandligi $140,0 \pm 3,0$ smdan koʻp boʻlgan piyoda bolalarda kuzatiladi. Eski rusumli yengil avtomobillarning piyoda-bolalar bilan toʻqnashuvida ushbu soha tuzilmalari zararlanishi darajasi, zamonaviy rusumli avtomobillar toʻqnashuvi bilan bogʻliq bu kabi jarohatlanishlarga nisbatan, salmoqli va ifodalangan boʻladi.